

Sundheds- og Ældreministeriet

Dato: 17-06-2020

TALEPAPIR

Det talte ord gælder

Tirsdag den 30. juni, kl 14.00-15.30, Sundheds- og Ældreudvalget (lokale 1-133)

Samrådspørgsmål BJ til sundheds- og ældreministeren:

Vil ministeren redegøre for besøg og besøgsrestriktioner på plejehjemmene som følge af covid-19 med særligt fokus på de ældres trivsel? Hvad er ministerens holdning til restriktionerne i lyset af de ældres trivsel?

[Indledning]

Formålet med restriktionerne, som er temaet for dagens samråd, har været at beskytte de særligt sårbare grupper, som fx de ældre, mod en smitte, som kan have fatale konsekvenser.

Det gjorde vi, fordi vi i starten af marts stod over for en ukendt situation, hvor smitten bredte sig med voldsom hast. Vi var nødt til at handle hurtigt for at beskytte nogle af vores svageste medborgere.

Og jeg må sige, at når man kigger tilbage på det, så tør jeg ikke tænke på, hvordan det kunne have set ud, hvis vi ikke havde fået taget vores forholdsregler. Restriktionerne for besøg på plejehjem m.v. har uden tvivl været et vigtigt redskab i forhold til at beskytte nogle af vores mest sårbare borgere mod smitte.

Men, som samrådsspørgeren også er inde på i sin begrundelse, alt kommer med en pris, og restriktionerne har desværre haft menneskelige omkostninger for både de berørte borgere og deres pårørende, og afsavnene har været store for mange.

De sidste måneder har på mange måder ændret vores hverdag og tilværelse, og jeg tror, at vi alle ser frem mod normale tilstande.

Det er vigtigt, at vi skaber bedre muligheder for besøg i takt med, at vi har fået smitten under kontrol og er i gang med at åbne samfundet.

Men lige så vigtigt er det jo, at vi passer på vores sårbare ældre og mest udsatte borgere og sørger for at åbne på en forsvarlig og sikker måde.

Så længe der er smitte i samfundet, må vi sørge for, at der fortsat gøres alt, hvad vi kan for ikke at få smittekæder ind på plejehjem, da det kan have fatale konsekvenser. Det er svært – men det er nødvendigt.

Derfor har vi været nødt til at balancere flere hensyn over for hinanden, og har ikke kun kunnet tale om enten trivsel eller sikkerhed. Begge dele er vigtige i det samlede billede.

[Der er åbnet meget mere op for besøg]

Der har været mange spørgsmål om besøgsrestriktioner på plejehjem, og der er næppe tvivl om, at vi alle, også alle Folketingets partier, har set frem mod en genåbning på forsvarlig vis.

Siden samrådet blev indkaldt, er der skabt bedre muligheder for besøg på plejehjem, plejeboliger, aflastningspladser samt sygehuse og klinikker.

Der blev henvist her til sidst til den nye bekendtgørelse, som netop lemper besøgsrestriktionerne yderligere fra på torsdag. Det betyder, at alle besøg på både uden- og indendørsarealer er tilladt med mindre Styrelsen for Patientsikkerhed finder grundlag for at udstede et ”nålestiks – påbud”.

Jeg vil prøve at gå ind i, hvad bekendtgørelsen indeholder, og hvordan den skal forstås. For det er sådan, at uanset om der er udstedt et påbud eller ej, så vil man stadig skulle følge Sundhedsstyrelsens anbefalinger om bl.a. god hygiejne og hensigtsmæssig adfærd under covid-19.

Lempelserne vil gælde for plejehjem, plejeboliger og aflastningspladser samt sygehuse og klinikker - herunder besøg i psykiatrien.

Den nye model indebærer, at Styrelsen for Patientsikkerhed i tilfælde af lokale smitteudbrud – som fx det vi har set i Hjørring – kan udstede et individuelt påbud om besøgsrestriktioner eller om forbud mod besøg.

Det kan således være relevant at lukke kortvarigt ned, ved enten:

- 1) Konkret mistanke om smitte eller mistanke om øget risiko for smitte på en konkret institution - hos beboerne, patienter eller ansatte eller
- 2) Oplysninger om, at antallet af smittede personer i en konkret kommune, altså lokalområdet, er højt.

Forbud eller restriktioner kan omfatte både indendørsarealer og udearealer. Hvis der udstedes et påbud, vil der også skulle tages stilling til, hvor lang tid påbuddet skal gælde.

[Handlepligt]

Mekanismen i bekendtgørelsen er sådan, at hvis en kommune har mere end 20 nye smittede pr. 100.000 indbyggere den seneste uge, så skal Styrelsen for Patientsikkerhed foretage en konkret vurdering af, om der er grundlag for at udstede et påbud til kommunalbestyrelsen om at indføre besøgsrestriktioner eller besøgsforbud på ét, flere eller alle plejehjem i kommunen. Altså en mekanisme, som kan kender fra andre steder, hvor vi laver mekanismer for at få en vis form for automatik ind.

[Rådgivningspligt]

Men før vi når dertil, at det bliver nødvendigt at udstede et påbud, så vil Styrelsen for Patientsikkerhed tage kontakt til kommunen, og foretage en konkret rådgivning om iværksættelse af initiativer med henblik på at inddæmme og minimere smittespredning på de lokale plejehjem m.v., hvis man ligger mellem 10-20 nye smittede pr. 100.000 indbyggere den seneste uge.

Ledelsen af det enkelte plejehjem m.v. skal sikre, at alle besøg sker under behørig hensyntagen til Sundhedsstyrelsens anbefalinger, og at besøg gennemføres på en forsvarlig måde. Sundhedsstyrelsens anbefalinger vil blive opdateret i forhold til den nye model.

[Altid besøg fra den nærmeste pårørende]

Hvis situationen opstår, hvor Styrelsen for Patientsikkerhed må udstede påbud om at lukke et plejehjem for besøg, altså hvis man ligger over de 20 nye smittede pr. 100.000 indbyggere, så vil det stadig være muligt at få besøg i kritiske situationer af nære pårørende, fx besøg hos en døende. Herudover vil det være muligt for beboere/ patienter at få besøg fra *den nærmeste pårørende*. Det er beboeren eller patienten som beslutter, hvem der er nærmeste pårørende.

Så selv om et plejehjem er omfattet af et ”nålestiks-påbud”, vil man fx stadig kunne få besøg af sin ægtefælle.

Der er altså tale om en betydelig lempelse, men også mulighed for nålestikspåbud.

[Ensomhed og trivsel]

Besøgsrestriktionerne har som sagt været et vigtigt redskab, men kan have medført store afsavn hos de, der ikke har haft mulighed for at besøge eller få besøg, og kan have medført en følelse af isolation og ensomhed i en tid, hvor også hverdagens almindelige sociale samvær og aktiviteter kan have været anderledes end normalt.

Man må sige, at begrænsninger i kontakten til familie og øvrig social kontakt og samt aktiviteter kan påvirke beboernes trivsel og livskvalitet i negativ retning.

Derfor etablerede vi i forbindelse med aftalen om initiativer for svækkede ældre i forbindelse med COVID-19 et midlertidigt partnerskab på ældreområdet mod ensomhed.

Mange gode organisationer deltager i partnerskabet, der bl.a. har til opgave at indsamle gode løsninger, som kan forebygge ensomhed og skabe tryghed blandt ældre. Partnerskabet har også udarbejdet en strategi for at modvirke ensomhed hos svækkede ældre under COVID-19.

Derudover har vi afsat midler til at sikre plejehjemsbeboere mulighed for gode udendørsoplevelser i sommerperioden og resten af 2020 og under hensyntagen til sundhedsfaglige forsvarlige vilkår.

[Test og værnemidler]

Trods besøgsrestriktionerne så taler tallene deres tydelige sprog, ca. 1/3 af alle dødsfald med COVID-19 været konstateret blandt plejehjemsbeboere, og sagerne fra fx Københavns Kommune og Hjørring Kommune viser desværre også, hvor hurtigt – og hvor galt - det kan gå, hvis der kommer smitte ind på et plejehjem.

Derfor har vi også været nødt til at sige, at det kan blive nødvendigt at lukke et plejehjem, hvis smitterisikoen bliver for stor.

Samtidig er det selvfølgelig også afgørende, at vi tager de nødvendige forholdsregler, så vi undgår at epidemien spredes blandt vores ældre og mest sårbare.

Derfor skal medarbejderne i ældreplejen også have tilgang til de nødvendige værnemidler, når de sundhedsfaglige retningslinjer kræver det.

I den forbindelse er det for det første vigtigt, at vi har klare og tydelige retningslinjer for, hvornår medarbejderne skal bruge værnemidler.

Ministeriet har skrevet til KL den 25. maj og bedt dem følge op, således at vi er sikre på, at der ikke er uklarheder om, hvordan retningslinjerne skal forstås. Det gjorde man på baggrund af en undersøgelse, der var omtalt dengang.

Og vi er nu i samarbejde med Sundhedsstyrelsen i dialog med KL om muligheden for at præcisere retningslinjen for værnemidler.

For det andet er det vigtigt, at arbejdsgiver lever op til sit ansvar og sikrer medarbejderne de nødvendige værnemidler.

Forventningen er, at kommuner og regioner arbejder hårdt på at få værnemidler ud til frontpersonalet på de enkelte plejehjem og i hjemmeplejen og sikrer, at retningslinjerne følges. Det er der en tæt dialog med KL om. Og jeg ved, at KL har skrevet ud til alle kommuner for at sikre, at alle lokale ledelser er klar over deres forpligtelser i forhold til værnemidler.

For det tredje er det lige så vigtigt, at vi har de værnemidler i Danmark, der er brug for.

Regeringen har igennem hele situationen med covid-19 fulgt udviklingen i beholdningen og behovet for værnemidler i ældreplejen. Det vil vi selvfølgelig fortsætte med fremover.

Samtidig har vi sørget for at understøtte beskyttelsen af de ældre med adgang til test for både personale og pårørende. Vi er klar til at rykke ud og teste plejepersonalet, når der er udbrud lokalt.

Vi arbejder på en model for helt generelt at teste personalet i plejesektoren jævnlige. Det skal organiseres og balanceres, så vi ikke trækker store ressourcer ud af plejen af de ældre.

[Afslutning]

Vi er altså som samfund kommet igennem første del af epidemien på en måde, der har gjort det muligt - på en kontrolleret måde - at begynde at genåbne dele af samfundet - herunder plejehjem. Det er gode nyheder!

Men vi er også nødt til at være forsigtige, så vi ikke sætter det hele over styr. Vi har som nævnt set eksempler på, hvor hurtigt det kan gå, når smitten først kommer ind på et plejehjem. Derfor følger vi løbende området, så vi kan sætte hurtigt ind, nålestikspræcisionsmæssigt, når det er nødvendigt.

Tak for ordet.